

**Unios notatserie
nr. 3/2022**

Tryggedrøftingene 2022

Rettet versjon 22.5.22

Erik Orskaug, sjeføkonom i Unio

20. mai 2022

Innhold	Side
Resultat av trygdedrøftingene 2022	3
Reguleringen av grunnbeløpet.....	5
Regulering av alderspensjon med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst i 2022...	5
Reguleringen av minstepensjon	8
Krav og tilbud i trygdedrøftingene 2022.....	9
Vedlegg 1: Reguleringsforskriften	12
Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene	14
Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen av 2014.....	16

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde - privat tjenstepensjon
- Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
- Nr 5 2012 Hybriden – tjenstepensjon à la carte
- Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
- Nr 7 2012 Hybriden – Unios høringsvar
- Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenstepensjon
- Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenstepensjon fra 2015
- Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenstepensjon fra 2015
- Nr 4 2014 Handelsavtaler og handel med tjenester
- Nr 6 2014 Offentlig tjenstepensjon målt mot andre tjenstepensjonsordninger
- Nr 2 2015 Realinntektsnedgang for alderspensjonister og minstepensjonister
- Nr 5 2015 Produktivitet – Unios kommentarer til Produktivitetskommisjonens innstilling
- Nr 2 2016 Produktivitet II – Unios kommentarer til Produktivitetskommisjonens andre innstilling
- Nr 3 2016 Hvor høy avkastning bør det forutsettes for innskuddspensjon?
- Nr 4 2016 Regjeringen vil ikke forhandle offentlig tjenstepensjon
- Nr 7 2016 Innskuddspensjon – arbeidsgivers drøm
- Nr 8 2016 Cappelen-utvalget
- Nr 5 2019 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2021-budsjettet
- Nr 1 2020 Korona unntakstilstand
- Nr 2 2020 Finanspolitiske tiltak i forbindelse med korona-pandemien
- Nr 3 2020 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2020 og Kommuneproposisjonen 2021
- Nr 4 2020 Om å ta ut folketrygden ved 67 år og fortsette i jobb – virkninger av samordningsreglene
- Nr 5 2020 Medlemmer og yrkesaktive i LO, Unio, YS og Akademikerne
- Nr 7 2020 Før statsbudsjettet 2021
- Nr 8 2020 Unios kommentarer til Solberg-regjeringens statsbudsjett for 2021
- Nr 9 2020 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av statsbudsjettet 2022
- Nr 1 2021 Før tariffoppgjøret 2021
- Nr 2 2021 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2021 og Kommuneproposisjonen 2022
- Nr 3 2021 Trygdeoppgjøret 2021

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringsaker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

20. mai 2022

Trygdedrøftingene 2022

I årets trygdedrøftinger var det mest spenning knyttet til etterreguleringen for 2021. I fjor ble reguleringen av løpende pensjoner lagt om til å følge et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det var derfor skuffende at regjeringen bare ville etterregulere for den lavt anslåtte lønnsveksten i fjor. Også prisvekstanslaget i fjorårets trygdeoppgjør bommet stort, og Unio med flere krevde derfor at vi også skulle ta hensyn til prisavviket i årets regulering. Regjeringen ved arbeids- og inkluderingsminister Marte Mjøs Persen sto på enigheten AP, SP og Høyre har fra Stortinget om at etterreguleringen fra 2021 bare skal gjennomføres med halvparten av avviket på lønnsveksten i fjor. Dette var samtlige organisasjoner uenig i, med litt forskjellig begrunnelse. Nå kan saken havne i budsjettsamtalene på Stortinget mellom regjeringspartiene og SV.

Unio er tilfredse med at reguleringen av løpende pensjoner er lagt om slik at denne gjennomføres med halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten. Dette har vært et krav fra Unio i flere år. Reguleringsregimet med et fratrekk på 0,75 prosent ga unødige store svingninger, og tapene for alderspensjonistene har vært store over flere år, noe som også bidro til å svekke oppslutningen om reguleringsordningen. Regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst vil sikre pensjonistene halvparten av den realinntektsveksten som arbeidstakerne har. Stortingets opprinnelige intensjon med underreguleringen er dermed ivarettatt.

Resultat av trygdedrøftingene 2022

Grunnbeløpet øker med 4,77 prosent eller 5 078 kroner til 111 477 kroner fra 1. mai 2022, og ny minstepensjon blir 232 816 kroner. Grunnbeløpet vil ha en årsvekst fra 2021 til 2022 på 4,84 pst, mens minstepensjonene vil øke med 4,63 pst og alderspensjon med 4,12 pst på årsbasis. Dette er klart etter at trygdeoppgjøret ble avsluttet 18. mai 2022. Men det kan bli omkamp, organisasjonene var ikke enige i den måten regjeringen gjennomførte etterreguleringen for den lavt anslått lønns- og prisvekst i trygdeoppgjøret i fjor, og satsene kan dermed bli økt ytterligere hvis saken tas opp i budsjettforhandlingene på Stortinget.

Tabell 1: Økning i grunnbeløp, minstepensjon og alderspensjon i 2022

	Økning per 1. mai 2022		Ny per 1. mai 2022	Årsvekst 2021-22		
	Prosent	Kroner				
Grunnbeløp	4,77	5 078	111 477	4,84		
Minstepensjon*	3,53	7 938	232 816	4,63		
Alderspensjon	3,53			4,12		

*Minstepensjonen økte 4000 kr fra 1/5-21 (tilbakevirkende fra 1/5-20) og ble ytterligere økt med 5000 kr fra 1. juli 21

Alderspensionistene kan vente bedre realinntektsvekst i 2022 enn lønnstakerne, f.o.f. pga. stor etterregulering for lavt anslått lønnsvekst i trygdeoppgjøret i 2021. Tabell 2 viser forventet realinntektsutvikling for alderspensionistene og lønnstakerne i 2022 gitt RNBs anslag på lønnsveksten på 3,7 pst og prisveksten på 3,4. Dette gir en forventet økning i realinntekten for en enslig alderspensionist på 0,72 pst, mens lønnstakerne i gjennomsnitt kan få en reallønnsøkning på 0,3 pst. Hvorvidt disse anslagene slår til vil særlig avhenge av anslaget på prisveksten, som de fleste nå tror vil bli høyere slik at i hvert fall lønnstakernes reallønnsvekst nulles.

Tabell 2: Realinntektsøkning for lønnstakere og alderspensionister i 2022

Forventet lønnsvekst i RNB	3,7 pst.
Forventet prisvekst i RNB	3,4 pst.
Årsvekst alderspensionene	4,12 pst.
Forventet reallønnsvekst	0,3 pst.
Forventet realinntektsvekst for enslig alderspensionist	0,72 pst

Nærmere om prisveksten

I RNB anslås prisveksten til 3,4 pst i 2022. En av grunnene til at anslaget er høyere enn TBUs og SSBs anslag kan være at TBU og SSB i sine beregninger antok at den lavere el-avgiften ble videreført ut året. Det har ikke skjedd, og TBUs prisvekstanslag hadde blitt 3,5 pst om denne forutsetningen ikke hadde blitt lagt inn i modellberegningene. Regjeringen sier videre i RNB at høyere prisvekst også skyldes at den underliggende inflasjonen har økt raskere enn ventet. KPI-JAE (KPI uten avgifter og energivarer) som gjerne omtales som den underliggende prisveksten, anslås å øke med 2,5 pst i år mot 1,7 pst i 2021.

I april var 12-månedersveksten i KPI 5,4 pst. Skal KPI-anslaget fra RNB på 3,4 pst på årsbasis nås, må KPI falle med 0,15 pst. hver måned resten av året. Det er lite sannsynlig. Nullvekst i KPI resten av året gir en årsvekst på 3,9 pst. Da er reallønnsveksten for lønnstakerne mer enn spist opp, igjen. Skulle KPI øke med 0,2 pst hver måned resten av året, og det er ikke usannsynlig, vil det gi en årsvekst i KPI på 4,5 pst. Da havner pensionistene også godt på nedsiden.

Minstepensjonen og levealdersjustering

Minstepensjonen for enslige målt i antall G gikk pga. levealdersjusteringen ned fra 2 G i 2010 til 1,94 G 1. mai 2016. Siden har Stortinget vedtatt suksessive økninger: Økninger på 4000 kroner 1. september i både 2016, 2017 og 2019 har holdt minstepensjonen på 2,0 G i årene 2018-2020. I 2021 økte minstepensjonene for enslige med 4000 kroner fra 1. mai 2020 (etterbetales fra 1. mai 2021) og ytterligere med 5000 kroner fra 1. juli 2021. Dette kommer på toppen av økningen i forbindelse med trygdeoppgjøret. Fra 1. mai 2021 vil minstepensjon for enslig på 2,07 G, fra 1. juli 2021 var den 2,10 G og fra 1. mai 2022 vil den være på 2,09 G.

Stortingets ekstraordinære økninger i minstepensjonen har ikke fulgt intensjonen med Pensjonsreformen. Ifølge denne skulle også minstepensjonister vente med å ta ut pensjon etter 67 år om de ønsker å opprettholde en like «god» pensjon. I 2050 skulle minstepensjonen ifølge pensjonsreformen hvis den fortsatt kan tas ut ved 67 år, være nede i 1,6 G. Alternativt

må minstepensjonisten for å få en like god pensjon som i dag, vente med å ta ut pensjonen på samme måte som arbeidstakerne. Økt minstepensjon tar fra flere arbeidstakere mulighetene til å ta ut pensjon fra 62 år. Pensjonsutvalget som kommer med sin innstilling 16. juni 2022, skal både utrede nivået på minsteytelsene og hvordan dette påvirker andre deler av pensjonssystemet. Pensjonsutvalget vil antakelig foreslå at uttaksalderen for minstepensjon økes (levealdersjusteres).

Reguleringen av grunnbeløpet

Det er enighet mellom regjeringen og organisasjonene om reguleringen av grunnbeløpet. Til grunn for reguleringen av grunnbeløpet har vi et anslag på årets lønnsvekst på 3,7 pst og et positivt avvik på 1,1 pst fra 2021. Samlet årslønnsvekst (SL) som skal ligge til grunn for reguleringen av grunnbeløpet blir da:

$$SL = [(1+3,7 \text{ pst}) * (1+1,1 \text{ pst}) - 1] \times 100 = 4,84 \text{ pst}$$

Det er enighet om at grunnbeløpet skal reguleres med 4,84 pst. på årsbasis. Gjennomsnittlig G i 2022 blir da:

$$G \text{ 2022} = G \text{ 2021} * 1,0484 = 104.716 \text{ kr} * 1,0484 = 109.784 \text{ kr}$$

Ny G per 1. mai 2021 blir da x i følgende formel:

$$(4/12) * G \text{ 1. mai 2021} + (8/12) * x = 109.784 \text{ kr}$$

$$(4/12) * 106.399 \text{ kr} + (8/12) * x = 109.784 \text{ kr}$$

$$G \text{ 1. mai 2021} = x = 111.477 \text{ kr}$$

Økningen i G per 1. mai 2021 blir da i kroner og prosent:

$$111.477 - 106.399 = 5.078 \text{ kr}$$

$$100 * (111.477/106.399 - 1) = 4,77 \text{ pst}$$

Da er tryggedrøftingene «slutt», etter dette er det formelt forskriften som bestemmer, men i år er det uenighet mellom AID og organisasjonene om hvordan avvikene for 2021 skal håndteres. Det kan føre til at Stortinget tar opp saken, hvis f.eks. SV prioriterer denne i budsjettforhandlingene om Revidert budsjett.

Regulering av alderspensjon med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst i 2022

Det er enighet om å legge anslagene for forventet lønns- og prisvekst fra Revidert nasjonalbudsjett 2022 til grunn i reguleringen:

- RNBs anslag på lønnsveksten fra 2021 til 2022: 3,7 pst.
- RNBs anslag på konsumprisveksten fra 2021 til 2022: 3,4 pst

I tillegg skal det etterreguleres for 2021-oppgjøret. Her er det ikke enighet mellom organisasjonene og regjeringen.

Spørsmålet om etterregulering for prisavviket i 2021

Regjeringen vil bare etterregulere med halvparten av avviket på lønnsveksten i 2021, dvs. med 0,55 pst. Regjeringen vil ikke etterregulere for avviket på prisveksten i 2021. Regjeringen følger her stortingsflertallet bestående av AP, SP og Høyre som i forbindelse med behandlingen av Innst. 194 L (2021-2022) til reguleringsproposisjonen (Prop. 41 L) står sammen om at avviket på lønn for 2021 skal vektes inn med halvparten, dvs. 0,55 prosent, og at en ikke skal ta hensyn til at prisvekstanslaget også bommet.

Pensjonistforbundet og LOP mf. vil etterregulere med hele avviket på lønnsveksten i 2021, dvs. med 1,1 pst. Det følger av deres standpunkt om at pensjonene skal reguleres med lønnsveksten.

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge mener at omleggingen til regulering av løpende alderspensjon med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst må innebære at en både etterregulerer for avvikene mellom anslått og faktisk lønnsvekst og prisvekst. Overgangsåret for endringer i reguleringsregimet var 2021, fra 2022 skal en ta hensyn til avvik både på lønn og pris.

Organisasjonene krever etterregulering for avvik på lønnsveksten på 1,1 pst i 2021 og prisveksten på 0,7 pst. Begge avvik skal regnes inn med 50 pst vekt slik at avviket for lønnsveksten skal telle 0,55 pst og avviket for prisveksten skal teller 0,35 pst. Samlet avvik er mao. 0,9 pst.

Regjeringen åpner selv for i Prop. 41 L at også avviket på pris kan tas inn i årets regulering. AP, SP og Høyre går rett nok ikke inn for dette, men det står referert i Innst. 194 L at *«Departementet har ingen prinsipielle motforestillinger mot at avvik i prisveksten for 2021 hensyntas i 2022, men mener fortsatt at forenklingshensyn klart taler for å se bort fra dette i 2022»* (s. 5). En svakere argumentasjon for ikke å etterregulere for prisavviket skal du lete lenge etter. Og hadde anslagene for lønns- og prisveksten i trygdeoppgjøret i fjor blitt lagt inn slik fasit nå viser, ville reguleringen vært 0,55 pst høyere for lønn og 0,35 prosent høyere for pris.

Regjeringens tolkning må også være i strid med reguleringsforskriftens paragraf 4 som sier at reguleringen skal *«legge forventet prisvekst i reguleringsåret justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret»*. Denne nye bestemmelsen i forskriften trådte i kraft 1. april 2022.

Regjeringens metode

Regjeringen bestemmer reguleringen i en kongelig forskrift 20. mai 2022. Løpende alderspensjon reguleres som et gjennomsnitt av samlet lønnsvekst 4,84 (se regulering av grunnbeløpet) og prisveksten på 3,4 pst.

Årsveksten fra 2021 til 2022 i alderspensjon blir da:

$$Y2 = (4,84+3,4)/2 = 4,12 \text{ pst}$$

Å regne ut hva veksten i alderspensjon blir fra 1. mai 2022 er litt vanskeligere når også prisveksten skal tas hensyn til. Men med hjelp av matematikksjef Silje Aslaksen i departementets Pensjonsavdeling kan datoveksten 1. mai (P2) uttrykkes ved hjelp av den prosentvise årlige veksten i alderspensjon fra 2021 til 2022 (Y2) og den prosentvise veksten i alderspensjon fra 1. mai 2021 (P1) i følgende formel¹:

$$P2 = [(1+Y2)*(1+2*(1+P1)) / 2*(1+P1)] - 3/2$$

Både Y2 og P1 er kjente størrelser, Y2 = 4,12 pst og P1 = 5,36 pst.

Datoveksten i løpende alderspensjon fra 1. mai 2022 blir da:

$$P2 = [1,0412*(1+2*1,0536) / 2*1,0536] - 3/2 = 3,53 \text{ pst.}$$

¹ Silje Aslaksen i AID har delt følgende med oss:

Vi vet altså hva årsveksten skal være og må regne oss bakover for å finne endringen som må gjelde fra 1. mai. Slik er min formel for avledning av vekst per 1. mai fra årlig vekst:

X1=nivå på årlig alderspensjon fra 1. januar 2021
 X2=nivå på årlig alderspensjon fra 1. mai 2021
 X3=nivå på årlig alderspensjon fra 1. mai 2022

P1=prosentvis vekst i alderspensjon fra 1. mai 2021
 P2=prosentvis vekst i alderspensjon fra 1. mai 2022
 Y2=prosentvis årlig vekst i alderspensjon fra 2021 til 2022

Nivå på årlig alderspensjon i 2021: $4*X1+8*X2 = 4*X1+8*(1+P1)*X1$
 Nivå på årlig alderspensjon i 2022: $4*X2+8*X3 = 4*(1+P1)*X1+8*(1+P1)*(1+P2)*X1$

Prosentvis årlig vekst er altså:

$$\frac{4(1+P1)X1+8(1+P1)(1+P2)X1}{4X1+8(1+P1)X1}$$

Og dette må være lik (1+Y2)

Altså

$$\frac{4(1+P1)X1+8(1+P1)(1+P2)X1}{4X1+8(1+P1)X1} = (1 + y2)$$

Kan skrives:

$$\frac{4(1+P1)+8(1+P1)(1+P2)}{4+8(1+P1)} = (1 + y2)$$

Kan skrives:

$$\frac{(1+P1)+2(1+P2)(1+P1)}{1+2(1+P1)} = (1 + y2)$$

Etter litt flytting og forkorting kan vi løse for p2 som er det vi er ute etter:

$$P2 = \frac{(1+y2)(1+2(1+P1))}{2(1+P1)} - \frac{3}{2}$$

Så er det bare å sette inn for y2 (4,12%) og p1 (5,36%) så får du riktig svar (sier matte-Silje).

Organisasjonenes metode (rettet 22.5.2022)

Unio og de andre organisasjonene vil ta hensyn til prisavviket på 0,7 pst.

Samlet prisvekst blir:

$$((1+3,4/100) \times (1+0,7/100) - 1) \times 100 = 4,12 \text{ pst}$$

Gjennomsnittet av samlet lønnsvekst og samlet prisvekst fra 2021 til 2022 med organisasjonene metode:

$$Y_{2org} = (4,84 \text{ pst} + 4,12 \text{ pst})/2 = 4,48 \text{ pst}$$

Og den prosentvise veksten i alderspensjon fra 1. mai 2022 blir med organisasjonenes metode:

$$P_{2org} = [(1+Y_{2org}) \times (1+2 \times (1+P_1)) / 2 \times (1+P_1)] - 3/2 = 4,06 \text{ pst}$$

Hvis vi også etterregulerer for prisavviket blir med andre ord datoveksten i alderspensjon 0,53 prosentpoeng høyere fra 1. mai 2022 sammenliknet med regjeringens metode.

Reguleringen av minstepensjon

Minstepensjon i alderspensjonen for enslig pensjonist (særskilt sats) samt for uføre og etterlatte skal fra 2022 reguleres med veksten i grunnbeløpet (lønnsveksten).

Kjente størrelser før reguleringen av minstepensjonen er:

- Særskilt sats (enslig pensjonist) ble økt med 5000 kr per 1. juli 2021 til 224.878 kr
- Minstepensjon reguleres med 3,53 pst fra 1. mai 2022 (regjeringens metode)

Ny minstepensjon 1. mai 2022 blir da:

$$224.878 \times 1,0353 = 232.816 \text{ kr}$$

Økningen i minstepensjonen per 1. mai 2022 blir da i kroner og prosent:

$$232.816 - 224.878 = 7.938 \text{ kr} \\ 100 \times (232.816/224.878 - 1) = \mathbf{3,53 \text{ pst.}}$$

Gjennomsnittlig minstepensjon i 2022 blir da:

$$224.878 \text{ kr} \times 4/12 + 232.816 \text{ kr} \times 8/12 = 230.170 \text{ kr}$$

Og årsvekst i minstepensjon fra 2021 til 2022 blir:

$$100 \times (230.170/219.982 - 1) = 4,63 \text{ pst}$$

Organisasjonenes metode som også etterregulerer for prisvekstavviket ville gitt noe høyere minstepensjon.

Krav og tilbud i trygdedrøftingene 2022

Pensjonistforbundet og LOP mf. gjentok sin prinsipielle motstand mot underreguleringen av alderspensjonene. Pensjonistforbundet trakk også fram sitt tidligere krav om å gjeninnføre «forhandlingsretten» for organisasjonene i trygdeoppgjøret og dermed muligheten for å «drive fordelingspolitikk» i oppgjøret, f.eks. slik at den generelle reguleringen av alderspensjonene kan settes lavere for å betale for økning i minstepensjonene.

Unio, LO, FFO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge uttrykte tilfredshet med at Stortinget hadde vedtatt at reguleringen av løpende alderspensjoner skulle gjennomføres direkte med halvparten av forventet lønnsvekst og halvparten av forventet prisvekst. Dette er i tråd med Stortingets egentlige intensjon. Det vil over tid gi alderspensjonistene halvparten av den realinntektsøkningen som lønnstakerne har. Heretter vil alltid pensjonistene ha reell inntektsvekst om arbeidstakerne har reallønnsvekst. I kravet lå også kompensasjon for lavere anslått lønnsvekst og lavere anslått prisvekst i trygdeoppgjøret 2021 på hhv. 1,1 pst og 0,7 pst. I tillegg uttrykte organisasjonene tilfredshet med at Stortinget hadde bestemt at trygdeoppgjøret legges fram for Stortinget i vårsesjonen slik at overgangen mellom nytt og gammelt reguleringsregime kunne gjennomgås på nytt. De syv organisasjonenes krav ble overlevert 13. mai 2022:

«Krav fra Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge i trygdedrøftingene 2022

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge legger til grunn at grunnbeløpet for 2022 etterreguleres med 1,1 pst som er avviket mellom anslått og faktisk lønnsvekst for 2021.

Organisasjonene er tilfredse med at reguleringen av løpende pensjoner er lagt om slik at denne gjennomføres med halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten. Dette har hele tiden vært Stortingets intensjon. Reguleringsregimet med et fratrekk på 0,75 prosent ga unødige store svingninger, og tapene for alderspensjonistene har vært store over flere år, noe som også bidro til å svekke oppslutningen om reguleringsordningen.

Organisasjonene viser til at det er et negativt avvik både mellom den lønnsvekst og den prisvekst som ble lagt til grunn i trygdedrøftingene i 2021 og det endelige resultatet.

Organisasjonene krever at det i trygdedrøftingene for 2022 skal tas hensyn til et negativt avvik i lønnsveksten på 1,1 pst og et negativt avvik i prisveksten på 0,7 pst. Begge avvik skal regnes inn med 50 pst vekt slik at avviket for lønnsveksten teller 0,55 pst og avviket for prisveksten teller 0,35 pst. Samlet avvik er mao. 0,9 pst.

Organisasjonene viser til at Stortingsflertallet bestående av AP, SP og Høyre i forbindelse med behandlingen av Innst. 194 L (2021-2022) til reguleringsproposisjonen (Prop. 41 L) står sammen om at avviket på lønn for 2021 skal vektes inn med halvparten, dvs. 0,55 prosent.

Organisasjonene viser videre til at departementets vurdering i Prop. 41 L åpner for at også avviket på pris kan tas inn i årets drøftinger. AP, SP og Høyre går rett nok ikke inn for dette, men det står referert i Innst. 194 L at «*Departementet har ingen*

prinsipielle motforestillinger mot at avvik i prisveksten for 2021 hensyntas i 2022, men mener fortsatt at forenklingshensyn klart taler for å se bort fra dette i 2022» (s. 5).

Organisasjonene krever at det også må etterreguleres for avviket mellom anslått og faktisk prisvekst i 2021. 2021 var overgangsåret fra 0,75-regimet til regulering med gjennomsnittet av lønn og pris. Fra 2022 skal reguleringen gjennomføres med ny regulering fullt ut, og det skal justeres for avvik fra 2021 både i lønn og pris.

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge mener at overgangen mellom gammelt og nytt reguleringsregime bør gjennomgås på nytt og legger derfor til grunn at regjeringen legger fram resultatet av trygdedrøftingene til reell behandling i Stortingets vårsesjon.»

Regjeringens tilbud

Regjeringen anslår i Revidert nasjonalbudsjett 2022 lønnsveksten til 3,7 pst og prisveksten til 3,4 pst. Gjennomsnittet av dette er 3,55 pst. Regjeringens tilbud innebar videre at halvparten av avviket for lavt anslått lønnsvekst i 2021 skulle kompenseres, dvs. at det skulle etterreguleres med 0,55 pst.

Protokolltilførsler

Pensjonistforbundet skrev denne gangen under protokollen for første gang på flere år. Forbundet har en protokolltilførsel som bl.a. viser til deres prinsipielle syn om at løpende pensjoner skal reguleres med lønnsveksten.

Arbeidstakerorganisasjonene har alltid skrevet under drøftingsprotokollen selv om de ikke alltid har vært enige i resultatet. Disse drøftingene er ikke forhandlinger, de er knapt drøftinger, alt bestemmes av regjeringen og reguleringsforskriften. Dette kan endres i år dersom Stortinget tar opp etterreguleringsspørsmålet i budsjettforhandlingene. Unio, FFO og LO mf. hadde følgende protokolltilførsel:

«Protokolltilførsel fra Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge i trygdedrøftingene 2022

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge viser til sine krav overlevert 13.5.2022 og mener det ville vært riktig å etterregulere pensjonene også for halvparten av avviket mellom anslått prisvekst og faktisk prisvekst i 2021 på 0,7 pst. og ikke bare for halvparten av avviket på lønnsveksten slik regjeringen vil.

Etterregulering for avvik på både lønnsvekst og prisvekst vil være en naturlig følge av at reguleringen av løpende pensjoner ble lagt om til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst i fjor.

Organisasjonene viser til at regjeringen i Prop. 41 L åpner for at også avviket på pris kan tas inn i årets drøftinger. Stortingsflertallet bestående av AP, SP og Høyre går rett nok ikke inn for dette, men det står referert i Innst. 194 L at «*Departementet har ingen prinsipielle motforestillinger mot at avvik i prisveksten for 2021 hensyntas i 2022, men mener fortsatt at forenklingshensyn klart taler for å se bort fra dette i 2022*».

Vedlegg 1: Reguleringsforskriften

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 6. mai 2011 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 1-4, § 4-4 femte ledd, § 19-14 og § 20-18. Fremmet av Arbeidsdepartementet. Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414, 5 des 2014 nr. 1513, 4 sep 2020 nr. 1718, 30 april 2021 nr. 1322, 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021), 1 april 2022 nr. 501.

§ 1. Virkeområde

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen av

- a. grunnbeløpet etter folketrygdloven § 1-4 første ledd,
- b. restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd,
- c. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd,
- d. satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd,
- e. pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd,
- f. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd og
- g. satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-18 tredje ledd.

§ 2. Lønnsvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret settes lik regjeringens anslag for veksten i gjennomsnittlig årslønn for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til veksten i gjennomsnittlig årslønn for lønnstakere under ett ifølge nasjonalregnskapet fra Statistisk sentralbyrå.

Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012), 1 april 2022 nr. 501.

§ 2a. Særskilt om fastsettelse av forventet lønnsutvikling for 2020

Forventet lønnsutvikling for 2020 settes til 1,7 prosent.

Tilføyd ved forskrift 4 sep 2020 nr. 1718.

§ 3. Beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen

Dersom den faktiske lønnsveksten er høyere eller lavere enn forventet lønnsvekst siste to år (avvik), skal det fastsettes en samlet lønnsvekst for forventet lønnsutvikling, justert for avviket. Ved fastsettelsen av den samlede prosentvise årslønnsveksten (sl) skal det først tas hensyn til avvikene (a1 og a2) i prosentpoeng og deretter til den forventede prosentvise lønnsvekst (f) i inneværende år: $sl = ((1 + a1/100) \times (1 + a2/100) \times (1 + f/100) - 1) \times 100$.

Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler.

Nytt grunnbeløp fra 1. mai settes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Med lønnsveksten etter § 1 menes den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra april til mai i inneværende år som følger av beregningen omtalt ovenfor. Lønnsveksten fastsettes med to desimaler.

Endret ved forskrift 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012).

§ 3a. Lønnsvekst som skal benyttes ved reguleringen i 2021

Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten blir lik årsveksten i grunnbeløpet. Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av minsteytelsene etter § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd i 2021, fastsettes slik at reguleringen fra 1. mai 2021 blir lik reguleringen fra 1. mai 2021 etter første punktum.

Første ledd gjelder også ytelser fra lovfestede offentlige tjenstepensjonsordninger som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent. Det samme gjelder ytelser som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent etter lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner, lov om 13. desember 1946 nr. 22 krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner, lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd og forskrift 23. august 2013 nr. 1006 om pensjonsordning for sametingsrepresentanter.

Tilføyd ved forskrift 30 april 2021 nr. 1322, endret ved forskrift 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021).

§ 4. Prisvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret

Til grunn for reguleringen legges forventet prisvekst i reguleringsåret justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret. Forventet prisvekst settes lik anslaget i konsumprisene slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret settes lik veksten i konsumprisindeksen (KPI) fastsatt av Statistisk sentralbyrå.

Tilføyd ved forskrift 1 april 2022 nr. 501.

§ 5. Drøfting med organisasjonene

Før fastsetting av lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, skal tallgrunnlaget som beskrevet i § 2 drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner. Med pensjonistenes organisasjoner menes organisasjoner som får statstilskudd etter forskrift 31. oktober 2012 nr. 1016 om tilskudd til pensjonistenes organisasjoner.

Endret ved forskrifter 5 des 2014 nr. 1513, 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 4).

§ 6. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. mai 2011.

Endret ved forskrift 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 5)

Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene

Den historiske statistikken viser at veksten i grunnbeløpet/alderspensionene har ligget betydelig etter veksten i lønningene. Underreguleringen av løpende pensjoner i folketrygden er derfor ikke noe nytt som kom med Pensjonsreformen.

Fra folketrygdens start i 1967 til 2003 har det vært en sammenhengende underregulering av pensjonene. I 2003 lagde Stortinget nye retningslinjer for reguleringen. Her het det at *"pensjonister med folketrygdpensjon (skal ha) en inntektsutvikling minst på linje med utviklingen for yrkesaktive"*. Selv i perioden 2003-2010 ble det en svak underregulering på gjennomsnittlig 0,1 prosentpoeng per år. Rett etter at Stortinget vedtok de nye retningslinjene i 2003 la Pensjonskommisjonen fram sin rapport, da sluttet Stortingets seg til prinsippet om fast underregulering som en del av innstramningstiltakene. Stortinget valgte samtidig en folketrygd som etter 40 års opptjening (og før levealdersjustering) var litt bedre enn den gamle folketrygden. Den nye reguleringen ble benyttet første gang i trygdeoppgjøret 2011. Etter mange års kritikk pga. lav reallønnsvekst og ditto svak regulering av alderspensjonene, vedtok Stortinget at alderspensjonene skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst fra 2021.

Tabell 1: Gjennomsnittlig årsvekst i lønn per normalårsverk, konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene i tiårsperioder. 1967-2024*

	70-79	80-89	90-99	00-09	67-2022	03-10	11-20	14-21	22-24
Lønnsvekst	10,7	8,5	4,5	4,7	6,2	4,4	3,1	2,9	3,8
Konsumprisvekst	8,4	8,3	2,4	2,1	4,5	2,0	2,0	2,4	2,4
Alderspensionsvekst	9,1	7,8	3,7	4,5	5,6	4,3	2,3	2,1	3,1
Realvekst årslønn	2,3	0,2	2,0	2,6	1,7	2,4	1,2	0,5	1,4
Realvekst alderspensjon	0,7	-0,5	1,3	2,4	1,1	2,3	0,3	-0,3	0,7

* Fra 1967-2003 følger alderspensjonene veksten i grunnbeløpet (og grunnbeløpet er underregulert i forhold til lønnsveksten), fra 2004-2010 følger alderspensjonene lønnsveksten og fra 2011-2020 er det en fast underregulering (0,75 pst) i forhold til lønnsveksten. Fra 2022 reguleres alderspensjonene med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. RNBs og SSBs anslag for lønns- og prisvekst hhv. 2022 og 2023-24.

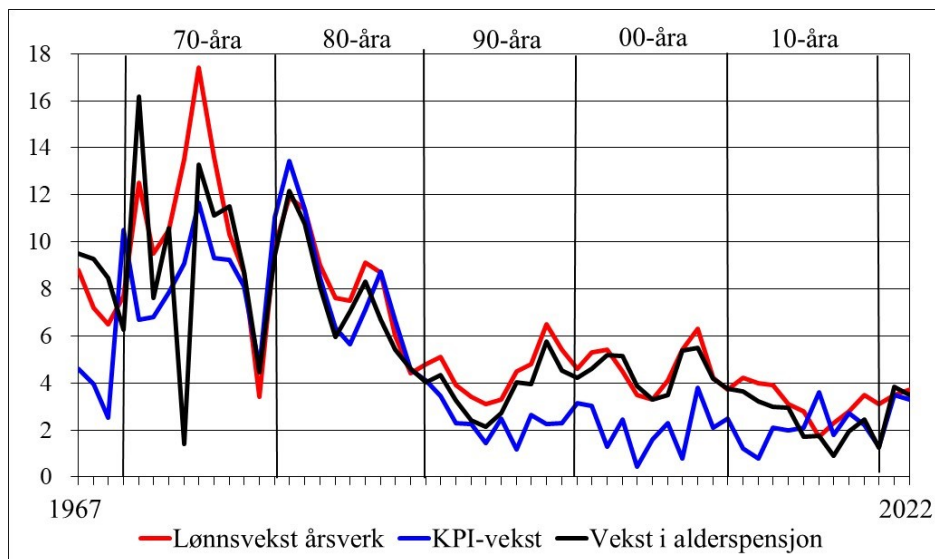
Av tabell 1 og figurene 1 og 2 ser vi at:

- 70-tallet var preget at høy lønns- og prisvekst. Alderspensionene hadde en utvikling som sikret pensjonistene om lag en tredel av den realvekst i inntekt som de yrkesaktive hadde.
- 80-tallet var "det tapte tiår". Reallønningene sto nesten stille, og pensjonistenes alderspensjoner gikk reelt ned med gjennomsnittlig ½ pst per år.
- 90-tallet hadde et lavere nominelt forløp og alderspensjonene hadde en utvikling som sikret pensjonistene noe over halvparten av den realinntektsveksten de yrkesaktive hadde.
- Perioden fra 2003-2010 er den eneste perioden hvor veksten i alderspensjonene følger lønnsveksten. Både lønnstakere og pensjonister sikres i denne perioden en historisk god inntektsutvikling.
- Perioden fra 2011-2020 er det fast (forskriftsfestet) underregulering («0,75 pst») av alderspensjonene. Tanken bak var at alderspensjonene skulle få halvparten av den

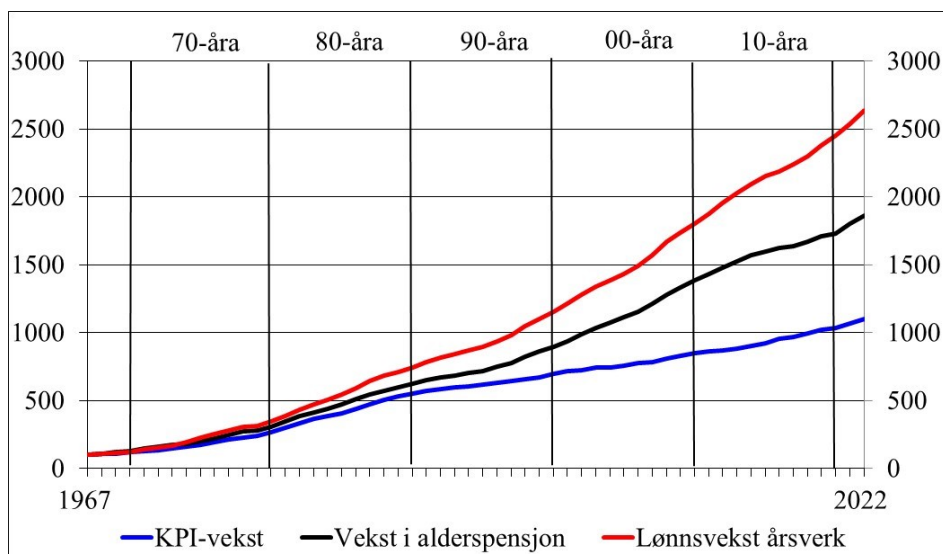
realinntektsvekst lønnstakerne får. Resultatet er dårligere. Alderspensjonene økte reelt med om lag en fjerdedel av reallønnsveksten i denne perioden.

- Perioden 2014-2021 under regjeringen Solberg har alderspensjonene blitt redusert reelt med 0,3 pst per år i gjennomsnitt.
- Fra 2022 reguleres alderspensjonene med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.
- Over hele perioden fra 1967 til 2021 ser vi at den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjonene har vært om lag 65 pst av realveksten i lønningene. Det er særlig perioden fra midten av 90-tallet til 2010 som ga pensjonene en gunstig utvikling. Mens det er motsatt for årene 2014-20.

Figur 2: Vekst i lønn per normalårsverk (nasjonalregnskapet), konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene, 1967-2021, prosent fra året før

Figur 3: Akkumulert prosentvis vekst i lønn per normalårsverk, konsumpris og grunnbeløpet/alderspension, 1967-2021, 1967 = 100

Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen av 2014

(oppdatert avtale kommer snart)

**Avtale mellom
regjeringen
og
pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner
om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner**

1. Formål

Folketrygdens grunnbeløp og pensjoner skal i henhold til folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18 være gjenstand for årlig regulering. I tråd med forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, fastsatt ved kongelig resolusjon, skal det tallgrunnlaget som benyttes ved reguleringen drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

Formålet med denne avtalen er så langt det er mulig å sikre en felles forståelse mellom de undertegnede partene, av de forutsetninger som skal legges til grunn for reguleringen. Det skal også vurderes om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

2. Representasjon

Drøftingen av det aktuelle tallgrunnlaget skal skje i møter mellom avtalepartene.

Organisasjonene kan stille slik representasjon:

▪ Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet)	inntil 10 deltakere
▪ Seniorsaken	inntil 2 deltakere
▪ Forsvarets seniorforbund	inntil 2 deltakere
▪ Landslaget for offentlige pensjonister	inntil 2 deltakere
▪ Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	inntil 4 deltakere
▪ Samarbeidsforumet av Funksjonshemmedes organisasjoner	inntil 2 deltakere
▪ Landsorganisasjonen i Norge	inntil 2 deltakere
▪ Unio	inntil 2 deltakere
▪ Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	inntil 2 deltakere
▪ Akademikerne	inntil 2 deltakere

Organisasjonene kan i tillegg stille med rådgivere.

Arbeids- og sosialministeren leder møtene på vegne av regjeringen.

3. Gjennomføring

I forkant av de årlige reguleringene gjennomgår organisasjonene og embetsverket i Arbeids- og sosialdepartementet rapporten "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene" fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), der blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett for foregående år er fastsatt.

De årlige drøftingene gjennomføres i mai måned, etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram, der regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer i inneværende år framkommer. Det avholdes to møter. På første møte legger organisasjonene fram sine

forslag, og partene tar opp eventuelle særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til. På det andre møtet drøftes tallgrunnlaget, herunder om det skal tas hensyn til særlige forhold som eventuelt ble tatt opp i første møte.

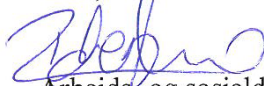
For at Arbeids- og velferdsetaten og tjenestepensjonsleverandørene skal kunne iverksette pensjonsreguleringen i forbindelse med pensjonsutbetalingen i juli måned, må det tas hensyn til at grunnbeløpet, reguleringsfaktorene og satsene for minste pensjonsnivå skal fastsettes ved kongelig resolusjon i god tid før Stortinget skal behandle tilhørende budsjettproposisjon.

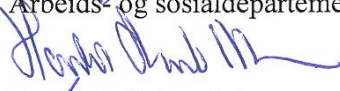
Det føres protokoll fra møtene mellom avtalepartene. Protokollen skal følge sakens dokumenter til Stortinget.

4. Ikrafttredelse og oppsigelse mv.

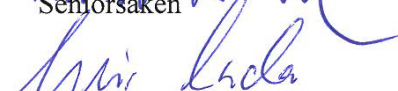
Denne avtalen trer i kraft straks og gjelder til og med 31. desember 2015 og videre for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med minst tre måneders varsel.

Oslo, 28. november 2014

Arbeids- og sosialdepartementet

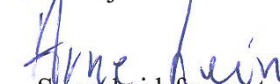

Pensjonistforbundet

Seniorsaken

Forsvarets seniorforbund

Landslaget for offentlig pensjonister

Funksjonshemmedes Felleorganisasjon

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Unio har 390.000 medlemmer: lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer, maskinister, bibliotekarer og tannpleiere

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier :
sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og
privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av
utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og
pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

a AKADEMIKER
FORBUNDET

Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

Skatterevisorens
Forening

